

CUSSEGL GROND

Sessiun da favrer 2024

Dumonda Mazzetta concernent la deponia veglia «Rusna da Furns» sin l'areal da la EMS CHEMIE

L'istorgia davart la deponia veglia «Rusna da Furns» sin l'areal da la EMS CHEMIE SA è sco in crimi. Las personas che vivan ditg en il vitg, raquintan d'in lai liber che haja traglischà en tut las colurs pussaivlas. Dapi ils onns 1990 è la deponia serrada e dapi lura procura ella adina puspè per lingias grossas. Dapi 20 onns vegn analisada l'aua sutterrana e vegn scrit in rapport sunter l'auter. L'onn 2017 ha l'Uffizi per la natira e l'ambient prendì las analisas ed empermess ina decisiun per l'onn 2021.

La fin da l'onn 2023 è la finala stà avant maun il rapport da l'analisi e la EMS CHEMIE SA han pudì prender posiziun en chaussa. Tenor in rapport da la NZZ vegnan las analisas a la conclusiun, che 17 da las 18 substanzas ch'èn avant maun, na sajan betg nuschaivlas. La situaziun n'è dentant betg sa calmada. Tenor il rapport da medias mussan las analisas sco gia dapi 20 onns, che l'aua sutterrana en la Val dal Rain da Cuira superiura sco er en la funtauna d'aua sutterrana da Domat ch'è situada en ina distanza da 3,5 km, è contaminada cun tricloretilen, in product da decumposiziun cancerogen da l'industria. La concentraziun è bain lunsch sut la limita permessa. L'Uffizi per la natira e l'ambient quietescha perquai er ussa puspè, ch'i n'existia nagin privel direct per la populaziun. Ma cler èsi er, che tricloretilen cancerogen na dastga insumma betg esser avant maun en l'aua da baiver. La populaziun vegn plinavant infurmada mo stgarsamain, ed ils rapports d'analisi vegnan adina tegnids tschelads renviond a las analisas e proceduras en curs.

Ina chaussa è clera: Dapi 20 onns cula permanentamain ina pitschna quantitat da tricloretilen cancerogen en l'aua sutterrana. Dapi 20 onns na poi betg vegnir exclus, che la deponia veglia «Rusna da Furns» saja la funtauna da la chemicalia. Ed er dapi 20 onns vegni anc adina analisà. In fatg è er quel, che sch'ins spetga anc ditg cun la sanaziun, è il tricloretilen schlavà da la deponia. Il tricloretilen che sa concentrescha en il terren ed en l'aua sutterrana, resta dentant là, perquai ch'el na vegn betg decumponì.

Las sutsegnadras ed ils sutsegnaders vulessan savair il suandant da la Regenza:

1. Po il chantun excluder, che baud u tard possian arrivar quantitads pli grondas da tricloretilen cancerogen e betg decumponibel en l'aua sutterrana ed uschia er en il current d'aua sutterrana en direcziun da Cuira?
2. Vegn il UNA a publitgar – sin basa da la Lescha chantunala da trasparenza e sin basa da la Convenziun d'Aarhus (art. 4) – il rapport actual respectivamain il rapport intermediar?
3. Vegn il chantun a conceder, sco a la Ems Chemie, l'attenziun giuridica er a tut las parts pertutgadas (tenor ils art. 6–8 da la Convenziun d'Aarhus) ed ad exponer publicamain cun ina disposiziun e cun il rapport d'analisi la constataziun, che la deponia stoppia vegnir survegliada, dentant betg sanada?
4. Vegn il chantun a metter a disposiziun las resursas necessarias u a consultar expertas ed experts externs, per pudair garantir la surveglianza e la sanaziun – tenor l'Agid d'execuziun dal UFAM – dals lieus contaminads en l'entir chantun?
5. Sche la deponia veglia «Rusna da Furns» vegniss sanada, tgi stuess surpigliar ils custs da sanaziun?

Cuira, ils 14 da favrer 2024

Mazzetta, Baselgia, Gredig, Atanes, Bachmann, Bardill, Biert, Bischof, Bisculm Jörg, Cahenzli-Philipp, Degiacomi, Dietrich, Gartmann-Albin, Hoch, Kaiser, Kocher, Kohler, Kreiliger, Müller, Nicolay, Perl, Preisig, Rettich, Rusch Nigg, Rutishauser, Schläpfer, Wilhelm